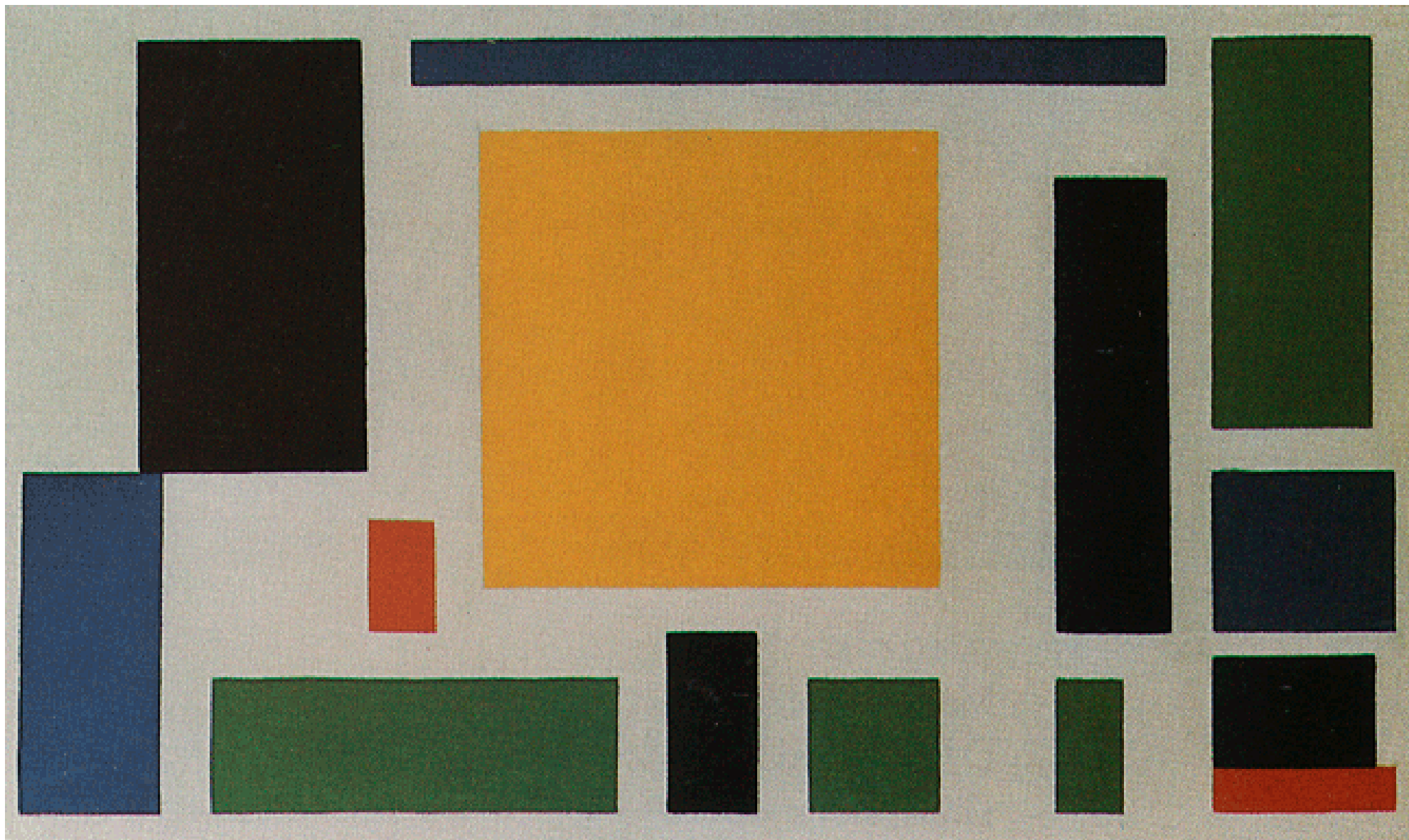

CONCEPT

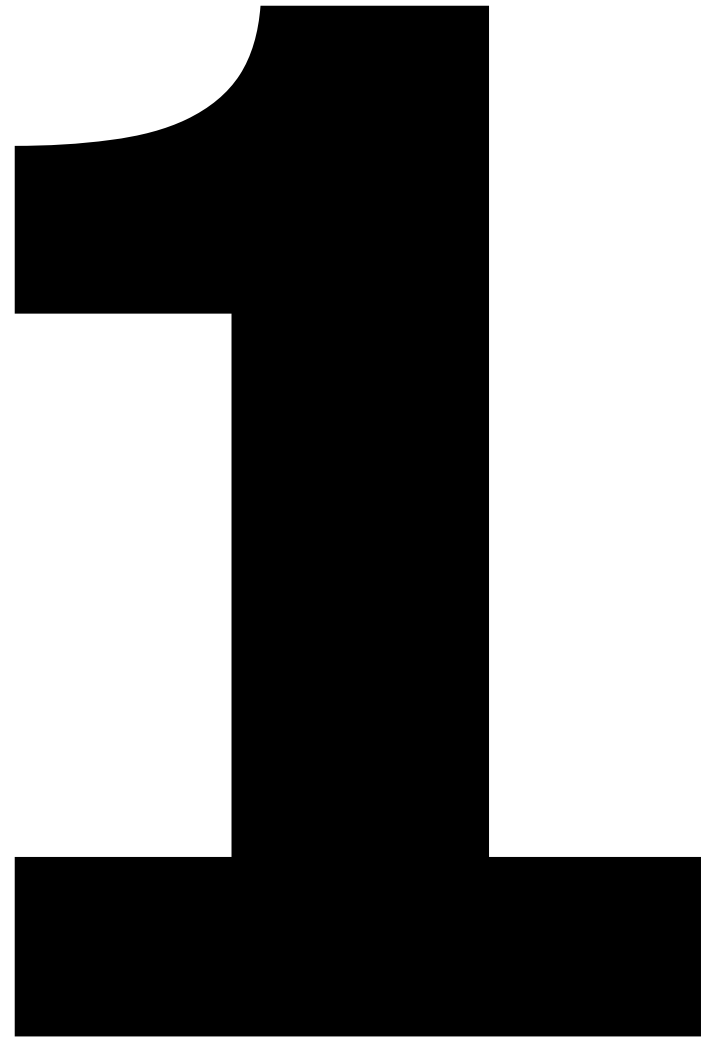
erfontwikkelingsschets Rass Future Farms BV
verankering van het landschap in het bedrijf

april 2010

Erfontwikkelingsschets melkveebedrijf Rass Future Farms BV

- 1** Inleiding
- 2** Analyse
- 3** Historie
- 4** Randvoorwaarden
- 5** Ontwerp

CONCEPT

Inleiding

Aanleiding.

In de ontwikkeling van Melkveebedrijf Rass Future Farms BV vindt momenteel een generatiewisseling plaats. Dit brengt met betrekking tot de bedrijfsvoering nieuwe ideeën met zich mee. Maatschappelijke en ideologische veranderingen maar ook economische krachten hebben invloed op deze ideeën. In de loop van de tijd zijn de inzichten en ideeën over de bedrijfsvoering binnen het huidige bedrijf ook veranderd. Naast de factoren melk en koeien is schaalvergroting een duidelijk herkenbare constante. Zo heeft de vorige generatie het melkveebedrijf in 40 jaar uitgebreid van 10 naar 100 melkkoeien. De schaalvergroting zal ook bij de komende generatie worden voortgezet. Dit vraagt om een herbezinning van de bestaande bedrijfsvoering en de locatie van het huidige bedrijf. Maatschappelijke en economische motieven spelen hierbij de hoofdrollen. Tevens is het de uitdaging deze nieuwe schaal van melkveehouderij te verankeren in het landschap en te koppelen aan het bestaande lint. Het dient een meerwaarde voor de omgeving te vormen en een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van het landschap. Een architectonische verschijningsvorm met hoogstaande kwaliteit zal de maatschappelijke acceptatie verhogen en een doorgroei van het bedrijf niet in de weg staan.

In het voortraject is de “Landschappelijke inpassingsvisie Rass Future Farms BV” (september 2009) gemaakt.

Deze visie en de bedrijfstechnische gegevens zijn de uitgangspunten geweest die ten grondslag liggen aan de erfontwikkelingsschets.

Door in te zoomen op de locatie met de bedrijfstechnische gegevens als randvoorwaarden is een visie gevormd hoe om te gaan met een melkveebedrijf van deze omvang op deze locatie.

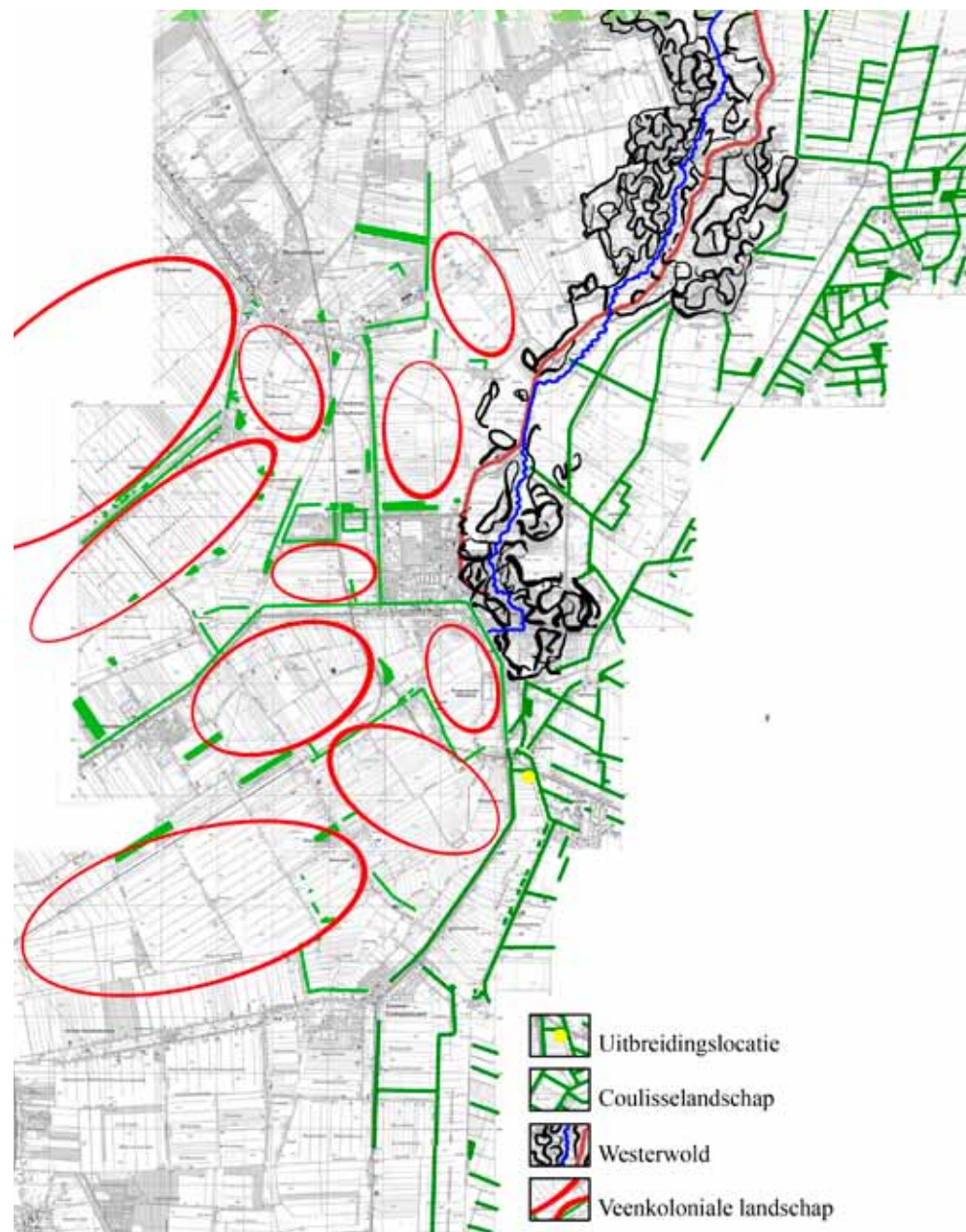
Waarom een erfontwikkelingsschets?

Zoals gezegd is de beoogde omvang van de toekomstige veestapel niet van die maat die in de huidige melkveehouderij gangbaar is. Zoals bij veel andere bedrijfstakken in de afgelopen decennia al heeft plaatsgevonden zal ook in de agrarische sector een schaalvergroting gaan plaatsvinden waar we ons weinig bij kunnen voorstellen. De omvang van de bedrijven hebben bijna de schaal van een klein dorp. Dit maakt de opgave complex en genereert een totaal nieuwe manier van kijken naar de problematiek en aanpak. Bedrijfstechnisch is de schaalvergroting opgelost, echter om bedrijven van deze omvang landschappelijk een goede plek te geven is nog geen blauwdruk gevonden.

Naast het vinden van een geschikte locatie in het landschap is het belangrijk de compositie van gebouwen, voerkuiten en mestopslag zo te maken dat het, voor zover mogelijk, een vanzelfsprekend onderdeel van het landschap vormt.

Na een terugblik naar de Landschappelijke inpassingsvisie wordt via een beknopt stukje historie de overgang gemaakt naar de randvoorwaarden die meegegeven zijn voor de Erfontwikkelingsschets. De rapportage wordt afgesloten met een toelichting op het, door de gemeente, de provincie en Libau, gedragen ontwerp dat uit deze visie gekomen is.

2

Analyse

Landschap.

De beoogde uitbreidingslocatie, Munnekemoer Oost 44 Ter Apel Groningen, bevindt zich nabij een interessante plek in het landschap. Deze plek is bijzonder doordat er drie landschapstypologieën samenkomen; het Coulisselandschap, het Westerwold en het Veenkoloniale landschap.

Het Coulisselandschap komt van uit het oosten de grens over en wordt gescheiden van het Veenkoloniale landschap door het Westerwold. Het Coulisselandschap wordt gekenmerkt door een opeenvolging van kamers waar binnen zich als het ware een eigen wereld bevindt.

Landschapselementen verdwijnen om even later weer te verschijnen.

De uitbreidingslocatie ligt ten zuiden van de beboste zandrug van het Westerwold. Het Westerwold strekt zich uit van het Klooster in Ter Apel, uit 1465, langs de eeuwenoude handelsroute van D-Münster i/W naar Groningen-Stad.

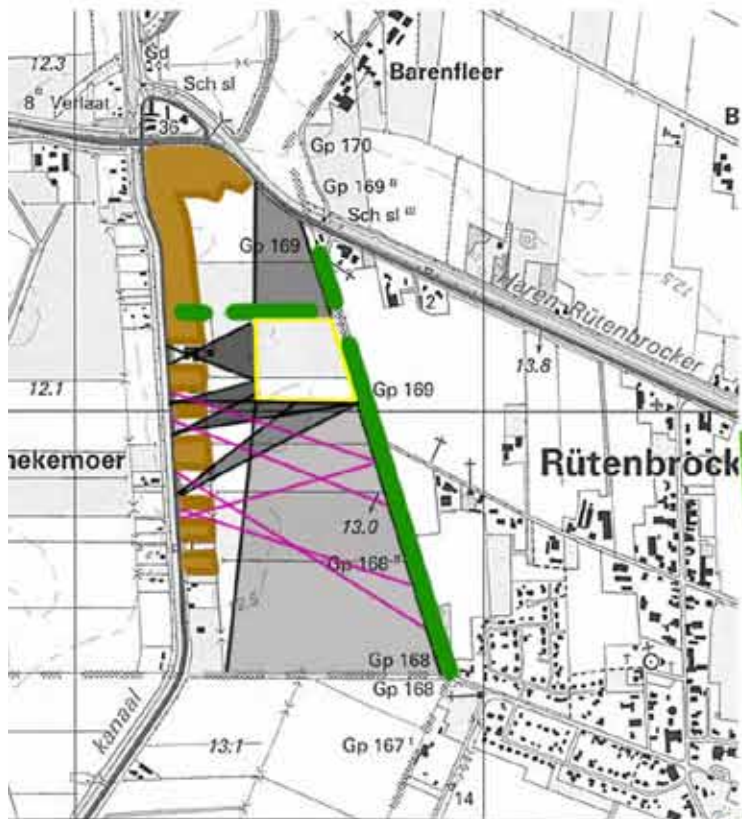
Dit langgerekte noord-zuid gerichte gebied wordt gekenmerkt door een grillige en kleinschalige verkaveling met prachtige bosopstanden en bomenlanen van inlandse eiken. Het riviertje de Ruiten-Aa, dat mede verantwoordelijk is voor het ontstaan van het gebied, loopt door deze groene enclave.

Kenmerkend is het verkavelingsverschil met de zone ten westen van het Westerwold dat door de bedrijfsmatige ontginning van het hoogveen grootschalig van karakter is en orthogonaal van stuktuur. Het Veenkoloniale landschap is ten opzichte van het gebied ten oosten van de grens na de vervening en een latere herinrichting leeg gebleven. Dit resulteerde tot prachtige grote ruimtes waar de akkerbouw op ultieme wijze beoefend wordt.

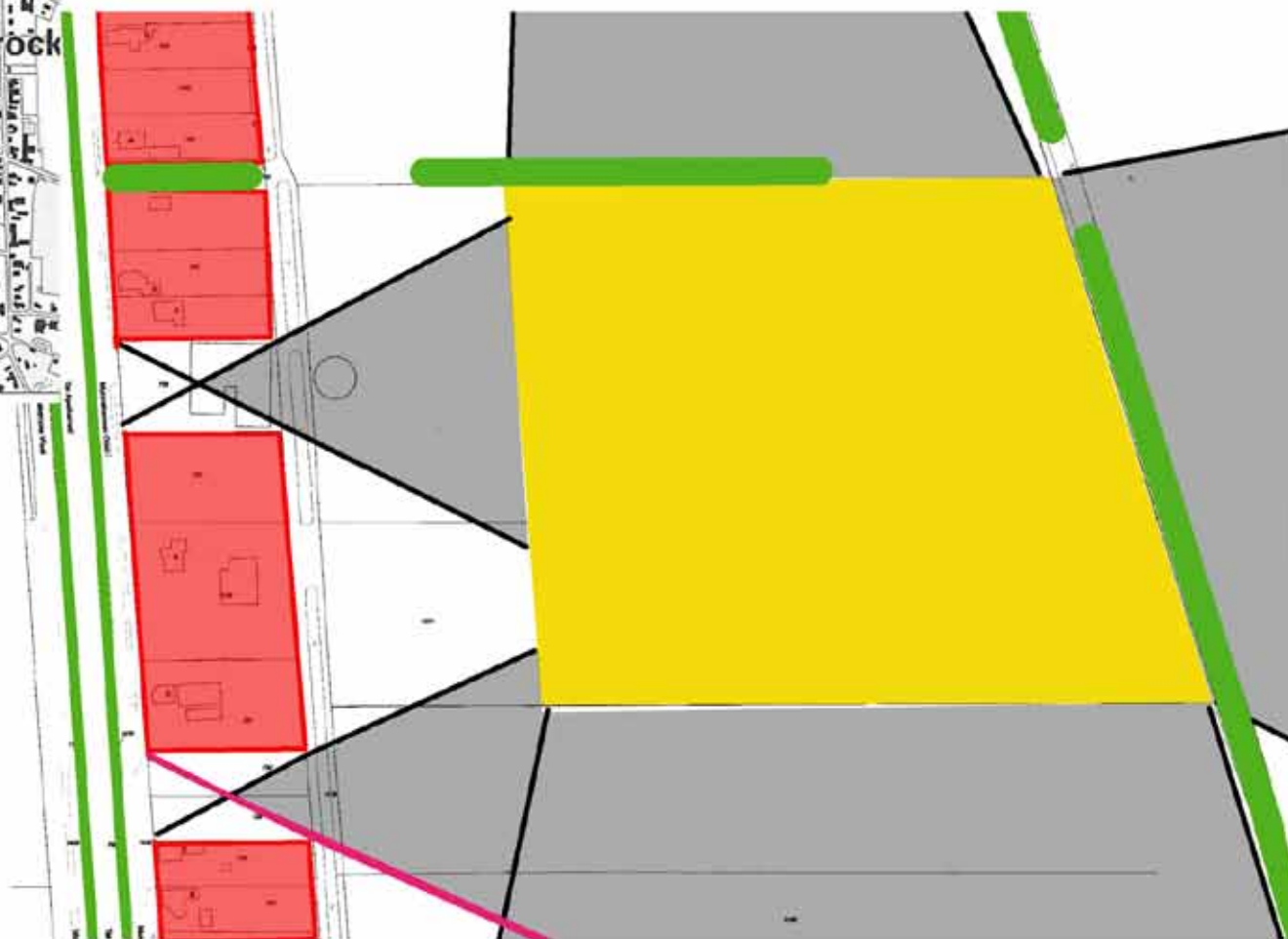
De uitbreidingslocatie ligt in het Coulisselandschap op de overgang naar het Veenkoloniale landschap. Het is ingebed in een beperkte ruimte die gevormd wordt door verschillende groene landschappelijke lijnen, bomen met onderbeplanting, en een bebouwingslint.

Deels is het lint aaneengesloten bebouwd waardoor er geen zicht naar het achterliggende gebied mogelijk is en deels is ter hoogte van de uitbreidingslocatie het lint beperkt transparant doordat een aantal 'heempjes' onbebouwd zijn. Door de grote diepte (70 meter) en beperkte breedte van de 'heempjes' is de hoek, waaronder zicht mogelijk is op het achterliggende landschap, beperkt.

Het bestaande bedrijf bevindt zich momenteel tussen de lintbebouwing, dicht bij woonhuizen, zodat, gelet op de geluids- en geurbelasting, een efficiënte toekomst gerichte bedrijfsvoering onmogelijk is.

Zicht door het lint op de locatie

Locatie.

De kamer waar binnen de beoogde bedrijfsuitbreiding gepland is, is door coulisses gevormd en zodoende beperkt van omvang zodat het goed in staat is om veranderingen van deze omvang in zich op te nemen.

Bedrijven van deze omvang genereren veel transportbewegingen veroorzaakt door afvoer van melk, mest en koeien en aanvoer van jongvee en voer.

De locatie is door de nabijheid van de A.G. Wildervanckweg (N366) goed aangesloten op het Nederlandse en Duitse hoofdverkeersnetwerk richting zowel het noorden als het zuiden.

Door het redelijk compacte lint is er beperkt zicht vanaf de weg, Munnekemoer Oost, op de bedrijfsuitbreiding en maakt dat de nieuwe bedrijfsgebouwen min of meer aan het oog onttrokken zijn.

Ingrepen landschap.

Na de realisatie van de nieuwbouwplannen zullen de bestaande opstallen op termijn worden gesloopt zodat de karakteristieke korrelgrootte van de lintbebouwing weer wordt hersteld en er een extra doorkijk in het lint ontstaat naar het achterliggende landschap.

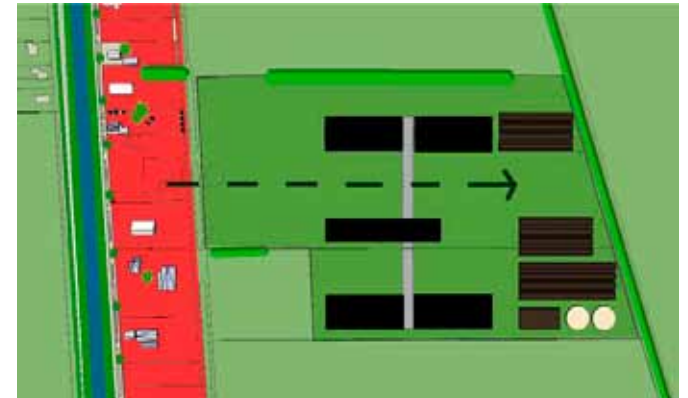
Ter versterking van de landschappelijke inpassing zijn enkele toevoegingen in lijn met het karakter van de aanwezige landschapstypologie wenselijk. Een bomenrij met onderbeplanting ten zuiden van de nieuwbouw en het herstellen van de populierenlaan langs de oostgrens van de kavel.

Voor het tijdelijk bergen van het schone hemelwater dient er een opvangbassin in een of andere vorm aanwezig te zijn.

Voorkeursmodel.

In de landschappelijke inpassingvisie van september 2009 zijn vier mogelijke erfinrichtingsmodellen onderzocht. Tijdens een keukentafel gesprek waren de vertegenwoordigers van de provincie, gemeente, libau en de opdrachtgever het unaniem eens over één model. Dit voorkeursmodel had de meeste potenties en is meegenomen in de uitgangspunten voor de erfinrichtingsschets.

Op volgende pagina's wordt het voorkeursmodel nogmaals verbeeld: de tradionele stal met doorzicht.

Uit te werken model

Ooghoogte view 1

Ooghoogte view 2

Vogelvlucht

Ooghoogte view 3

3

Historie

Hieronder volgt een beeld van hoe enorm hard de ontwikkelingen zich tijdens de laatste twee generaties hebben voorgedaan.

Het gemiddelde bedrijf dat een boerenzoon 40 jaar geleden overnam bevatte een stuk of tien koeien. De bedrijven waren klein, vaak gemengde bedrijfsvoering met karakteristieke bedrijfsgebouwen die een duidelijke herkenbaarheid gaven aan de streek. Het erf bestond uit het hoofdgebouw waarin zich het woongedeelte bevond en de stallen. Daarnaast was vaak een losse schuur gebouwd. Samen vormde ze een herkenbaar en sterk ensemble dat zich in vele decennia langzaam ontwikkeld had. Er was gebouwd met voorhanden zijnde materialen uit de streek. Het geheel was in balans. Mede door de oorlog en de oprichting van de E.E.G. (later de EU) is de gedachte over de heersende manier van agrarische bedrijfsvoering veranderd. Het nieuwe boeren werd grootschaliger. De bedrijven moesten groeien. Deze expansie gebeurde onder invloed van subsidies van de overheid en goedkope leningen van de banken, op de bestaande erven. Er werden schuren en stallen links en rechts op willekeurige plekken bijgebouwd. Regelgeving, milieu, hinderwet, e.d. bestonden nog niet en er werd gebouwd met de toen gangbare materialen.

Momenteel is de gemiddelde veestapel per bedrijf 100 melkkoeien groot. De bedrijven zijn niet meer of zelden nog gemengd. Gras en maïsproductie als voer voor de veestapel vindt nog wel plaats.

Momenteel staan we aan de vooravond van een nieuwe schielsprong. De boerenzoon is ouder geworden, heeft een boerenzoon gekregen en draagt het stokje over.

Ook deze nieuwe generatie zal het bedrijf met een zelfde factor, zoals zijn vader heeft gedaan, uitbreiden tot wel 1000 koeien of meer. Dit keer zijn mondiale invloeden de drijfveer. De conservatieve agrarische sector zal meegaan in de globalisering en een wereldspeler worden. Er zal een duidelijke scheiding op treden tussen veel melk voor een lage prijs en

minder melk met een grotere toegevoegde waarde voor meer geld. Als gevolg van de enorme schaalvergroting zullen bedrijfsuitbreidingen verrijzen die door hun omvang weinig tot niets meer van doen hebben met de huidige bedrijfslocatie. Door de veranderde en aangescherpte regelgeving is het vaak niet mogelijk op de bestaande bedrijfslocatie uit te breiden. Het alternatief is dat er locaties worden gezocht die gunstig liggen met betrekking tot ontsluitingsmogelijkheden en geen overlast geven aan hun omgeving zowel voor mens als natuur. Over het algemeen is het een totaal nieuwe ontwikkeling zodat alles in één keer goed georganiseerd kan worden. Efficiënte bedrijfsvoering staat voorop want de prijzen staan onderdruk. Echter dit biedt ook de kans om de melkveehouderij weer goed op de kaart te zetten. De rommelige erven die door de diverse omstandigheden bij de vorige generatie ontstaan zijn kunnen achtergelaten en gesaneerd worden en er kan gewerkt worden aan een bedrijf met een zelfde kwalitatieve uitstraling als de boerenbedrijven voor de oorlog hadden. Een herkenbaar sterk ensemble dat een eenheid uitstraalt, duidelijk herkenbaar als moderne veehouderij.

Om deze ambitie te kunnen realiseren is het belangrijk de landschappelijke kwaliteiten en kenmerken te combineren met de bedrijfstechnische randvoorwaarden.

Een goede inpassing van hard; de bebouwing, en zacht; het groen, de weides en eventueel water, zijn cruciaal bij de uiteindelijke verschijningsvorm.

4

Beogde locatie

Randvoorwaarden

De plaatsing van de gebouwen van het bedrijf.

Het toekomstige bedrijf kent een enorme schaalvergroting ten opzichte van het bestaande bedrijf. Het bedrijf zal een zekere impact op de omgeving hebben. Het is erg belangrijk om voor de plaatsing van de gebouwen op de kavel in een ruime straal rondom de beoogde locatie te kijken. Ter ondersteuning is in hoofdstuk 2 een samenvatting van de eerder gemaakte landschappelijke inpassingsvisie geplaatst.

Voor de erfinrichtingsschets is het belangrijk om verder te kijken dan de bedrijfstechnische randvoorwaarden. Het erf bevindt zich tenslotte in een landschappelijke omgeving waar het nieuw te vormen bedrijf op een natuurlijke manier ingebedt dient te worden. Het bedrijf zal in verband met de schaalvergroting losgekoppeld worden van de bestaande lintbebouwing en achter het lint geplaatst worden. Dat wil niet zeggen dat het hiermee is opgelost. Het belangrijkste is dat het bedrijf zodanig op de locatie wordt ingepast dat het er als van nature ligt en het zo een maatschappelijke acceptatie bespoedigt.

Onder een goede inpassing verstaan we dat het bedrijf een zodanige uitstraling heeft dat het een vanzelfsprekend beeld oplevert.

Een kwalitatief totaalbeeld gevormd door de aanwezige en toegevoegde groenstructuur, de aanwezige bebouwing en infrastructuur.

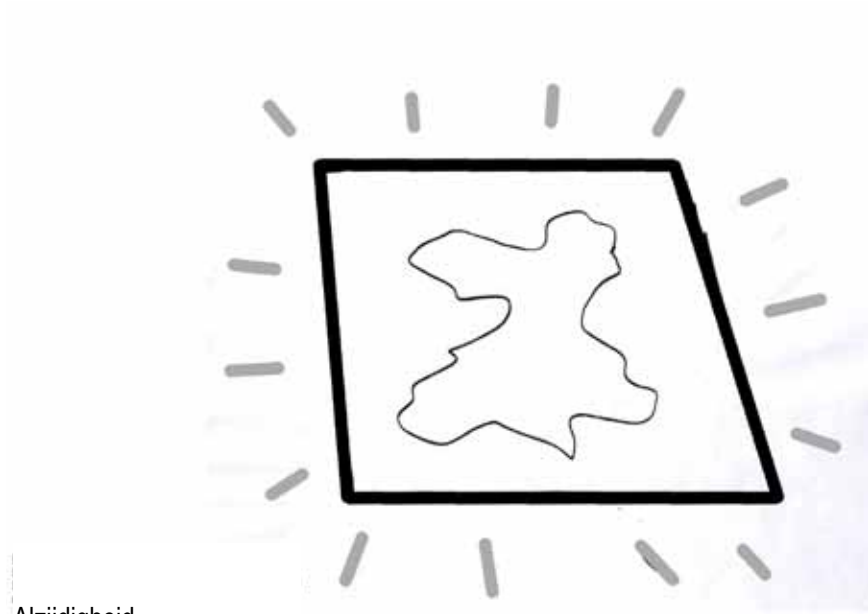
Fasering

Het bedrijf zal in twee fases gerealiseerd worden. De eerste fase is voor 400 koeien en de tweede nogmaals 400 koeien. Hiermee dient in het ontwerp rekening gehouden te worden. In oppervlakte kennen de twee fases een verschil. Fase 1: beslaat ongeveer 2/3 van de totale bedrijfsoppervlakte. Dit komt doordat in de eerste fase de melkstal, het melklokaal, de opstelruimte en de stal voor het af kalveren, het jongvee en de ziekenboeg gebouwd wordt. Ook is het belangrijk dat indien fase 2 nooit gebouwd wordt fase 1 een op zichzelf staand ensemble vormt.

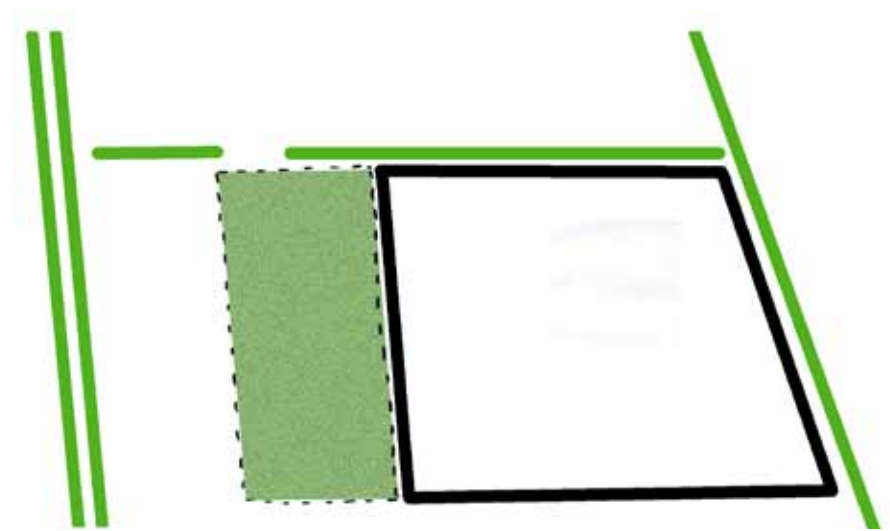
Koppeling woning

Vroeger was het bedrijf het verlengde van de woning. Was de woning geen fysiek onderdeel van het hoofdvolume van de boerderij dan had het wel een prominente plek op het erf. Vanuit de woning kon alles in de gaten gehouden worden. Door de veranderde bedrijfsvoering, schaalvergroting en moderne communicatiemiddelen is de centrale ligging niet meer noodzakelijk. Voor het grootste deel van de dag zal er personeel aanwezig zijn en veel bezoek, loonwerkers e.d., weten wat er van hen gevraagd wordt. Daarnaast heb je te maken met grotere voertuigen op het terrein. Hiermee wil je niet continue geconfronteerd worden vanuit je woning. Het is voor de moderne boer niet meer nodig om 'tussen' de koeien te wonen.

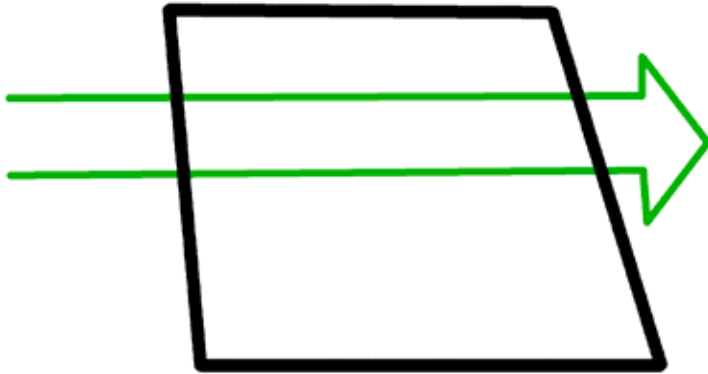
Een fysieke koppeling van het bedrijf met de woning is dus niet meer wenselijk. Wellicht is een directe korte verbinding tussen de bedrijfswoning en het bedrijf wenselijk, al is het maar een snelle fietsroute door de wei.

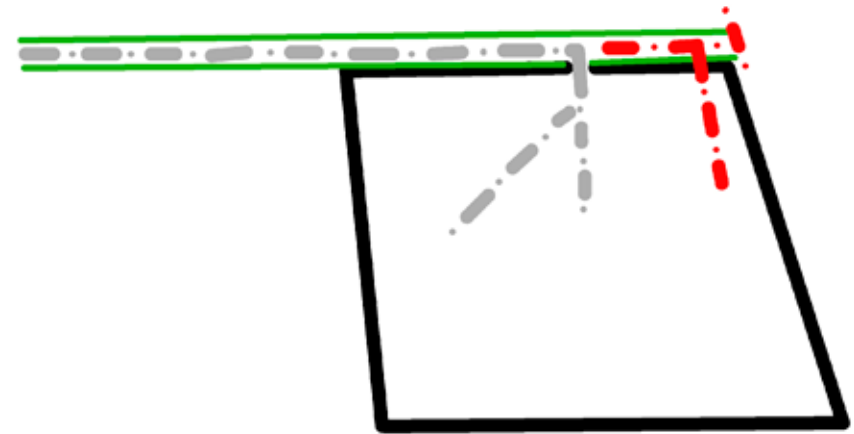
Alzijdigheid

Groenstructuur

Doorzicht

Infrastructuur

Alzijdigheid.

Zicht vanaf de wegen aan de west-, zuid- en oostzijde zorgen voor een zodanige opstelling van de verschillende functies van het bedrijf dat het vanaf alle zijdes een aantrekkelijk gezicht zou moeten zijn.

De hoofdrolspelers in het bedrijf zijn de koeien. De koeien leveren de grootste bijdrage aan de herkenbaarheid van het nieuw te vormen bedrijf. Ook gebruiken zij het merendeel van het bebouwde terrein. Hun verblijven zijn de grootste te realiseren objecten en kunnen ook als herkenbare factor dienen. De opstelling van de bebouwing dient zo te worden gerealiseerd dat er een aantrekkelijke buitenrand ontstaat. Deze herkenbare schil, de buitenkant, genereert een binnenkant waar het mogelijk is de minder representatieve onderdelen van het boerenbedrijf te plaatsen.

Doorzicht.

Openingen tussen de gebouwen met ruime doorzichten op het achterliggende landschap zijn kenmerkend voor het bestaande lint en is daarom voor de landschappelijke inpassing van groot belang. De schaal van de doorkijk zal in verhouding dienen te zijn met de aangrenzende bebouwing. Voor voldoende zicht mogelijkheid is een ruimte tussen de gebouwen vereist van minimaal 40 meter.

De doorzicht zorgt niet alleen voor lange zichtlijnen maar juist voor extra beleving van het landschap.

Groenstructuur.

Versterking bestaande groenstructuur.

De populierenlaan langs de grens handhaven en daar waar er bomen uitvallen de gaten beplanten. Dit geldt ook voor de zomereiken van Boompjeslaan. De gaten worden voorzien van nieuwe exemplaren en de laan wordt weer over de volle lengte aangeplant.

Door de 200 meter 'hinderwetgrens' ontstaat er een ruimte tussen het lint en de nieuwe bebouwing. Dit gebied inrichten als koeienweide en opnemen in de bedrijfsvoering mede ter ondersteuning van het beeld. Ter versterking van het coulisselandschap wordt aan de zuidzijde van het bouwblok gezocht naar een passende locatie voor een bomenrij haaks op het lint. De bomenrij combineren met bijvoorbeeld een bestaande kavelsloot zou een passende oplossing zijn.

Infrastructuur.

Het bouwblok wordt niet traditioneel ontsloten vanaf de bedrijfswoning. Het bedrijf is van zo'n omvang dat er permanent personeel aanwezig zal zijn. De manager hoeft niet meer ieder moment van de dag geconfronteerd te worden met de details van de bedrijfsvoering als mede het verkeer van en naar het bedrijf. Boompjeslaan wordt weer in ere hersteld en zal zijn agrarische verkeersfunctie terugkrijgen.

Voor de bedrijfsvoering is het uit praktisch oogpunt en wegens toenemende hygiëneregels wenselijk de vervoersstromen te scheiden. Het gaat om drie elementaire activiteiten; voeropslag, mestopvang, en de melkproductie. Het interne verkeer (koeien en voerwagen) en het verkeer dat van buiten komt (mesttransport, loonwerkers en melkwagen) hebben hun eigen routing die elkaar niet kruisen en zover mogelijk van elkaar gescheiden worden gehouden.

5

Erfinrichtngsschets

- 1- voeropslag
- 2- mestopslag
- 3- melkkoeienverblijf
- 4- jongvee en ziekenboeg
- 5- melklokaal, opstelplaats, kantoor, e.d.
- 6- sloot met natuurlijke oever
- 7- Boompjeslaan, primaire ontsluiting
- 8- secundaire ontsluiting
- 9- bedrijfswoning

Ontwerp

Voorkeursmodel uitgewerkt.

Het voorkeursmodel is uitgewerkt aan de hand van de verkregen reacties tijdens de presentatie van de landschappelijke inpassingsvisie op het provinciehuis van Groningen in September 2009. De reacties zijn verwoord in de hierboven beschreven randvoorwaarden en de bedrijfstechnische randvoorwaarden zijn aangeleverd door de opdrachtgever.

Beschrijving erfinrichtingsschets.

De erfkavel waar het nieuw te ontwikkelen bedrijf gaat komen is gelegen aan Munnekenmoer Oost. Het perceel ligt 200 meter achter het bebouwingslint. Het huidige bedrijf is in dit lint gelegen. Zoals al in de landschappelijke inpassingsvisie is aangegeven, wordt het bedrijf uit de lintbebouwing gehaald. De schaalvergroting en de milieuhinder, geluid en emissie, zijn daar ondermeer debet aan. De bestaande bebouwing is afgeschreven en zal op termijn worden gesaneerd.

De indeling van het nieuw te vormen erf wordt gekenmerkt door de centrale ligging van het hart van het bedrijf. Dit hart wordt gevormd door het melklokaal (opslag, koeling, contole, e.d.), de melkstal (plek waar de koeien gemolken worden), het kantoor en de personeelsruimte. Naast de melkstal bevindt zich de opstelruimte waar de koeien wachten totdat ze aan de beurt zijn om door te lopen om gemolken te worden. Ook bevinden zich hier het kantoor en de bezoekersruimte, de kantine met sanitaire voorzieningen zoals douche, toilet en kleedruimte. Het hoofdgebouw heeft door de centrale ligging een prominente plek. De belangrijkheid van dit gebouw wordt onderstreept doordat het gebouw naar voren geschoven is ten opzichte van

de flankerende stallen.

Achter dit hoofgebouw staat de stal waar de zieken koeien een plek krijgen en waar de koeien afkalveren. Ook is er ruimte om het jongvee optimaal te verzorgen. Kortom alles waar extra aandacht aan besteed dient te worden is centraal gehuisvest.

Deze hoofdruimten worden aan beide zijden geflankeerd door twee lange verblijfsstallen voor het melkvee. Dit zijn lange stallen met een zadeldak zonder dichte zijkanten. Hierdoor is er een optimale frisse lucht toetreding in de stal en de koeien kunnen naar buiten kijken. Dit laatste geeft veel rust in de stal daar koeien van nature vluchtdieren zijn. Bij onraad willen ze zien wat er aan de hand is zodat ze de mogelijkheid hebben om te vluchten.

De stallen zijn voorzien van ligboxen en een middenpad waar het voer aangeboden wordt. De paden tussen de boxen, die de koeien gebruiken om naar de melkstal te lopen of naar het voerhek en drinkbakken te gaan, wordt een paar keer per dag automatisch schoon geschoven zodat er geen mest ophopingen zijn.

Tussen de melkstal en de verblijfsstallen wordt een breed verhard pad aangelegd zodat de koeien zich comfortabel kunnen verplaatsen .

Achter de stallen wordt het voer opgeslagen in 'kuilen'. Grote bulten voer onder zwart plastic. Bulten van 4 meter hoog en 14 meter breed. De lengte is divers, naar gelang er ruimte is. Naast de voeropslag worden indien noodzakelijk vier mestsilo's geplaatst. Deze silo's zijn 1,5 meter diep onder het maaiveld en steken er 4 meter boven uit.

Bij de realisering van deze voeropslag en mestsilo's dient goed gekeken te worden naar de vormgeving daar de omvang van deze elementen een grote impact heeft op de omgeving.

Tussen de achterkant van de percelen het bebouwingslint en de gebouwen configuratie bevindt zich een zone van ongeveer 130 meter. Om de nieuwe boerderij goed tot zijn recht te laten komen is het belangrijk deze zone ruimtelijk te laten zodat er vanaf het lint goed zicht is op het bedrijf. Tevens zorgt deze zone laag groen landschap (gras, aardappelen) voor een luchtige buffer tussen de lintbebouwing en het bedrijf.

Boompjeslaan

Mestsilo nog niet ingepast

De boombeplanning langs de grens wordt hersteld met boomsoorten van de eerste orde zodat er een achtergrond ontstaat voor de bebouwing.

Boompjeslaan wordt hersteld. De ontbrekende bomen in de rij worden ingeboet en het begin en het einde van de laan wordt hersteld.

Ook rondom de mestilo's wordt een beplantingssingel aangebracht.

Ten zuiden van het erf wordt tussen de stal en het fietspad, langs een eventuele kavelsloot een singel geplant. Deze beplanting heeft een voor het zicht filterende werking.

Deze beplantingsmaatregelen versterken het coulissenlandschap waar het erf in gevestigd is.

Verankering van het landschap in het bedrijf.

Het bedrijf kan men vergelijken met de grootte van een klein dorp. Om de impact op het landschap zo veel mogelijk te beperken is gekozen om het landschap onderdeel te laten zijn van het bedrijf. Door het landschap en de gebouwen met elkaar te verweven verkrijgt je een evenwicht. De bebouwingenvolumes worden door een breed doorzicht uit elkaar getrokken. Deze zone zal ingericht worden als een groen gebied dat de gebouwen in het landschap plaatst en zo ook het landschap in het bedrijf verankerd. Deze zone bestaat uit een graslandschap met een rietwaterzuiveringsstrook en een pad dat naar de bedrijfswoning leidt.

Infrastructuur.

Het bedrijf zal toegankelijk zijn vanuit de herstelde historische route; Boompjeslaan. De weg krijgt een groen uiterlijk, twee verharde rijsporen met een groene middenberm. Vanaf Boompjeslaan wordt het erf benaderd door de verschillende vervoerstromen. De vrachtwagen die de melk ophaalt heeft een andere route dan de loonwerker die het voertransport doet. De levering en afname van mest vindt ook weer via een andere route plaats. Dit alles ten behoeve van de hygiëne, zodat mogelijke besmettingen voorkomen worden. De interne infrastructuur is ook zo ingericht dat er zo min mogelijk kruisende bewegingen zijn met verkeer van buiten het bedrijf.

De vormgeving van de gebouwen met eerlijke materialen.

Sinds mensenheugenis gebruikte men bouwmaterialen die voorhanden lagen. Materiaal dat uit de omgeving kwam, en naar gelang de functie die het eiste, in de woning/het bedrijf, werden toegepast. Hierdoor onderscheiden de verschillende regio's zich van oudsher vanzelf in de kleur baksteen, houtsoort, type beplanting, e.d. omdat de grond ze hierin voorziet.

Door de globalisering en voortscheiding van de techniek zijn de materialen tegenwoordig niet langer locatie gebonden, is de diversiteit van te gebruiken formaten veel groter en zijn de prijzen van de materialen sterk veranderd. Zo was bijvoorbeeld vroeger riet een dakbedekking voor minder bededen, het was gratis in de natuur te snijden. Huidige stallen worden standaard opgebouwd uit golfplaat met een stalen draagconstructie. Variatie zit voornamelijk in de kleur. Het heeft geen vriendelijke of prettige uitstraling zoals de historische stallen. Kosten en schaalvergroting spelen hierin natuurlijk een grote rol. Van belang is om tussen deze twee uitersten een middenweg te vinden. Zodat eerlijke en vriendelijke materialen gebruikt kunnen worden maar de kosten betaalbaar blijven en realisatie van de stallen haalbaar. Ondanks de schaal van deze bedrijfsuitbreiding blijft dit mogelijk. Deze benadering zal bijdragen aan een herkenbare en vriendelijke uitstraling en dat heeft acceptatie tot gevolg.

Acceptatie

De uitstraling wordt beïnvloed door materialisatie, kleur, detaillering, opstelling van de gebouwen en de infrastructuur van het bedrijf. Hiermee kan een zekere mate van afleesbaarheid en herkenning gecreëerd worden. Van belang is ook dat de bedrijfswoning, in het lint, een herkenbare éénheid vormt met de achter gelegen bedrijfsgebouwen. Materialisering, kleur en vorm spelen daarin een bepalende rol. Het is belangrijk voor de acceptatie dat passanten/bewoners het bedrijf kunnen herkennen als een melkveebedrijf. Prettig is het als de gebouwen mensen aanspreken door hun eigen vormgeving en materialisatie.

Deze erfinrichtingsschets is tot stand gekomen door middel van een prettige samenwerking met:

- Linda Noorman provincie Groningen
- Henk Holstein gemeente Vlagtwedde
- Peter Goudswaard Libau

april 2010

in opdracht van Mts. Rass Future Farms b.v. / J.G.H. Rass
Munnekemoer Oost 44
9561 NP Ter Apel

Ir. Anne Makkink

Jan Goeverneurstraat 5
9724 LJ Groningen
06 44513887
annemakkink@hotmail.com

Kees van Bohemen

Roelagerweg 12
9561 TR Ter Apel
0599 354555 06 14709666
keesvanbohemen@gmail.com